

Література

1. Баранов В. Загальноосвітні школи соціальної реабілітації / В. В. Баранов // Безпека життєдіяльності. – 2004. – №8. – С.35-40.
2. Вугрич В. П. Школи-інтернати і проблеми педагогічної реабілітації дітей / В. П. Вугрич// Нові технології навчання. – К., 2003. – Вип..35. – С.101-109.
3. Зайцева И. А., Кукушин В. С., Ларин Г. Г., Румега Н. А., Шатохина В. И. Коррекционная педагогика / Под ред. В. С. Кукушина. – М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2004. – 352 с.
4. Синьов В. М. Нова стратегія розвитку колекційної педагогіки в Україні / В. М. Синьов // Дефектологія. – 2004. - №2. – С.35-40.
5. Соціальна педагогіка: словник-довідник. [За заг. Ред.. Т.Ф. Алексєєнко]. - Вінниця: Планер – 2009. – 542с.
6. Теслик В. Соціальна реабілітація дітей та молоді: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKR/2009_4/st10.pdf
7. Тищенко Е. Соціально-педагогическая составляющая реабилитации осужденных / Е. Тищенко // Социальная педагогика. – 2003. – №1. – С.73-76.
8. Шпак В. П. Реабілітаційна педагогіка: навч. пос./ В. П. Шпак – Полтава: АСМІ, 2006. – 328с.

Капустян І.І.

Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г.Короленка

Формування навчально-пізнавальної компетентності студентів у системі неперервної освіти Швеції

Скандинавські країни увійшли до списку країн, де рівень розвитку і розповсюдження інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) досягнув найвищого рівня в світі. Такі дані містяться в оприлюдненій в травні 2007 року доповіді Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ). Автори дослідження підкреслюють, що економічне зростання безпосередньо залежить від розвитку інформаційних мереж, а також уміння впровадити ці останні досягнення у виробництво.

Скандинавські країни, а Швеція зокрема, очолили список найпродвинутіших держав в області розвитку ІКТ. Оприлюднена в кінці минулого року доповідь ООН про інформаційну економіку також відзначила їх технологічне лідерство..

Сьогодні, коли конкуренція стає справді глобальною, економічний успіх багато в чому залежить від здатності набувати, розробляти і поширювати знання. Щоб забезпечити неперервність цього процесу, потрібно вкладати значні засоби в розвиток системи освіти, будівництво інформаційних мереж і

стимулювання новаторства, а також всіляко заохочувати розвиток суспільства, заснованого на знаннях..

Необхідно підкреслити, що загальний рівень освіченості населення Швеції досить високий (CEDEFOP p. 14). Зазначаємо, що значні громадські інвестиції шведського суспільства в освіту потенційно уможлиблюють такі досягнення. Ринок праці у шведському суспільстві засвідчує постійні зміни, щодо зменшення безробіття в країні, особливо серед молодих людей віком від 20 до 24 років. Відповідно для реалізації поставленої мети Міністерство промисловості, працевлаштування та комунікацій разом з міністерством фінансів наголошує, що основними складовими успішного розвитку економіки та суспільства Швеції в цілому є постійне оновлення знань та підвищення рівня професійної компетенції як якісного чинника концепції навчання впродовж життя. Варто зазначити, що міністерство освіти Швеції вбачає потенційний розвиток суспільства як суспільства знань за умови продуктивного розвитку та впровадження принципів цільового навчання та формування навчально-пізнавальної компетентності студентів на всіх рівнях освітніх закладів, що сприяє визначити сутність освітньої політики, її рушійні сили та механізми реалізації.

Навчання для життя у інформаційному суспільстві – сучасна освітня парадигма, на яку спрямовані зусилля і сподівання педагогів Шведських навчальних закладів.

Серед зарубіжних науковців, які досліджують проблеми запровадження інформаційно-комунікаційних технологій для формування та розвитку когнітивного підходу у навчанні варто відзначити таких вчених як Хамільтон Р., Річардс К., Рейнольд Д., Блуртон К., Бланкіст А.

Аналіз теоретико-методологічної та законодавчої бази запровадження ІКТ у систему середньої освіти країн Західної Європи, зокрема Швеції, узагальнює стратегічні підходи використання ІКТ у предметах гуманітарного циклу та окреслення перспектив розвитку створення навчального ІК середовища.

На думку Бикова В.Ю. «Поява ІКТ, стрімкий розвиток їх засобів і технологій, зокрема цифрових та оптико волоконних, їх широке впровадження у всі сфери суспільного життя прискорили інтеграційні і комунікаційні процеси, забезпечили нові більш продуктивні можливості опрацювання електронних даних. Ці технології стрімко просувають нас по шляху до інформаційного суспільства, до майбутнього суспільства знань». [3] Визначальними міжнародними ініціативами щодо об'єднання зусиль світової спільноти по залученню ІКТ для побудови інформаційного суспільства стали План дій під назвою "Навчаємося в інформаційному суспільстві», розроблений у 1996 році Європейською Комісією, та Резолюція за номером A/RES/56/183 про проведення Всесвітнього Саміту з питань Інформаційного суспільства WSIS (World Summit on the Information Society) у 2001 році, підписаної Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй. План дій що став теоретичним підґрунтям для розробки національних стратегій щодо впровадження ІКТ в освіту і містив наступні чотири напрямки діяльності:

- заохочення до створення електронної мережі шкіл по всій Європі;
- розвиток освітніх мультимедійних ресурсів;
- сприяння підготовці вчителів у галузі використання ІКТ;
- надання інформації про освітні мультимедійні та аудіо-візуальні засоби навчання і ресурси.

Міністерство освіти Швеції у 1998 році розпочало План дій «ІКТ в системі освіти» (1998 – 2003 рр.), стратегічними напрямками якого було визначено: забезпечення всіх шкіл якісними засобами комунікацій; забезпечення шкіл інтранет; забезпечення шкіл достатньою кількістю комп'ютерів; розвиток ІКТ змісту; підготовка викладачів з ІКТ грамотності, надання по закінченню навчання відповідного сертифікованого документу; адаптування навчальних курсів відповідно до розвитку ІКТ;

- сприяння розробці он-лайн курсів в межах навчання протягом життя; покращення координації між науково-дослідними інституціями у сфері ІКТ та освіти.

Управління системою освіти у Швеції покладена на державне Міністерство освіти та створювані ним комісії, що розробляють окремі освітні програми та готують реформи окремих шаблів освіти.

Основною характеристикою шведської системи освіти є її масовість та демократичність. Державне планування передбачає стовідсотковий охоплення середньою освітою та прогне звести до мінімуму обмеження щодо прийому у вищі навчальні заклади (обмеження офіційно визначаються тільки термінами подачі заяв та термінами реєстрацій). Таким чином, універсалізація та загальність, досягнута на середньому шаблі просувається і до системи третього (tertiary) шаблю, тобто після шкільної освіти.

Освіта шкільного рівня починається у віці 7 років (мережа дошкільних закладів охоплює усіх дітей до 3 років). Загальна середня шкільна освіта триває 9 років на трьох шаблів – молодшому, середньому та старшому. Після завершення загальної середньої освіти існує можливість продовжити її в інтегрованій школі вищої шаблени (High School), або ж почати трудову діяльність та подальшу освіту поєднувати з роботою. Фактично наразі майже 100% шведських школярів продовжують шкільну освіту у школі вищої шаблени.

Інтегрована середня школа вищої шаблени передбачає близько 26 варіантів вибору програми у трьох основних напрямках: однорічні професійно орієнтовані програми, дворічні технічні програми і трирічні академічні програми. Усі типи програм пов'язані з між собою й учні мають практично необмежені можливості переходів з одних програм у інші. Крім того, як середня, так і вища освіта може бути отримана у різних навчальних закладах для дорослих (відкритих університетах).

Випускних іспитів у школі не існує, і розподіл на різні потоки для продовження освіти після дев'ятирічної школи здійснюється не в залежності від успішності, а в залежності від схильностей учнів та бажаннями батьків.

У Швеції, питання про комп'ютеризацію освітніх закладів як один із чинників покращення розвитку навчально-пізнавальної компетентності студентів мало потужну підтримку уряду. Зокрема у Швеції проходила національна програма з 1999 по 2002 під назвою Проект інформаційно - комп'ютерних технологій для підтримки і розвитку шкіл. Ця програма складалася з трьох основних частин: навчання без відриву від виробництва (in-service training), комп'ютер для викладачів-слухачів курсів (a computer for participating teachers) та інфраструктура інформаційно-комп'ютерних технологій. Остання частина включала в себе державні гранти для покращення і створення відкритого доступу до Інтернету та e-mail користування для всіх вчителів та студентів.

Національна програма охоплювала всі освітні рівні від початкової школи, потім середня школа, муніципальні освітні заклади для дорослих та вищі народні школи. Важливо відзначити й те, що педагоги набувають навичок роботи на комп'ютері не під час навчання в університеті, а вже пізніше, під час підвищення їх кваліфікації (протягом різноманітних навчальних та тренінгових програм). Саме ця тенденція поклала початок для створення національного центру безперервного навчання при університеті м. Йончопінг.

Інформаційні та комунікаційні технології складають частину обов'язкової загальної навчальної програми цього центру. ІКТ включено до базового навчального плану, зміст ІКТ впроваджується згідно двох різних підходів: перший – ІКТ можуть викладатись як окремий предмет, інший – можуть бути застосовані для викладання інших предметів.

Особливо слід підкреслити другий підхід, який домінує у вищих навчальних закладах Швеції. Суть його полягає у тому, що ІКТ використовують у викладанні різноманітних навчальних дисциплін. Єва Бйорк, декан факультету Школа освіти і комунікації вважає що саме підготовка вчителів є важливим компонентом запровадження комп'ютерних технологій у контексті розвитку відкритої освіти. Так, у скандинавських країнах, де ІКТ викладається як окремий предмет, або є засобом викладання інших, викладачам нерідко допомагають спеціальні асистенти, що супроводжують комп'ютерне забезпечення навчального процесу, що є досить розповсюдженою практикою у системі середньої та вищої освіти. Вищезгадані спеціалісти мають вищу університетську педагогічну освіту.

Ефективність застосування ІКТ для розвитку навчального середовища та формування навчально-пізнавальної компетентності широко досліджується у центрі неперервного навчання ENCELL, Швеція. У разі застосування так званого „конструктивістського” навчання учнів спонукають навчатись в насиченому інформаційному середовищі, що формує власне уявлення про нього та відповідні навички та компетенції. Роль засобів навчання, що застосовуються під час навчального процесу дуже значна, особливо сучасні засоби нині змінюють роль вчителя, який є не тільки тим, хто розповсюджує інформацію та навчає, а й тим, хто надає підтримку учням у міру того, як у них формуються погляди під час засвоєння інформації. Так, наприклад, сучасні засоби навчання, широкий спектр інформаційних технологій надають

можливості для вчителя застосовувати в роботі проблемно-орієнтоване або конструктивістське навчання в індивідуальному ритмі кожного учня, здійснювати контроль успішності новими інтерактивними методами. Застосування різноманітних форм дистанційного навчання в системі відкритої освіти Швеції, що пропонує, наприклад, центр досліджень в ENCELL, так зване Навчальне середовище з комп'ютерною підтримкою (Computer Supported Intentional Learning Environments), що є мережевою системою та дає змогу проводити навчання та опитування студентів. Така система дозволяє налагодити співробітництво між студентами через роботу з різноманітними джерелами інформації, здійснювати об'єднання ідей та колективного авторства, надає змогу використання результатів інших учасників із метою набуття знань.

Головною рисою навчального середовища, розробленого шведськими педагогами є наявність бази даних, до якої студенти можуть додавати тексти, графіку, свої коментарі щодо робіт інших студентів тощо. У цьому контексті у скандинавських країнах у комп'ютерних мережах навчальних закладів створюються електронні бібліотеки, що вміщують навчальні посібники, періодику, ілюстрації, діаграми, графіку, тривимірні моделі, анімацію, довідкові матеріали, аудіо файли, кіно - та відеофільми та ін.

В даний час набуває поширення концепція когнітивного навчання, що є однією із складових основних освітніх змістовних змін по забезпеченню відповідності освіти запитам і можливостям суспільства періоду інформатизації і глобальної масової комунікації. З позицій когнітивної компетентності студента суттю освіти стає розвиток здібності до самостійного рішення проблем в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого стає і власний досвід навчених.

У системі неперервної педагогічної освіти Швеції формування навчально-пізнавальної компетентності є однією з основних характеристик результативності освіти в ланцюжку понять письменність - компетентність - культура – менталітет.

Отже, реалізація навчально-пізнавального підходу передбачає виділення ключових компетентностей педагога також, а саме: пізнавально-аналітичних, креативних, навчально-виховних, лідерських, організаторських, інформаційно-комунікативних, загальнокультурних – та розроблення моделі підготовки фахівця, яка відповідає принципам неперервності, суб'єктності, фасилітації, елективності, компетентності, цілісності, концентричності, наступності, інноваційності. Саме таке поєднання двох складових освітнього дискурсу - той, хто навчає та той, хто навчається,- у перманентному дидактичному розвитку сприятиме ефективному формуванню навчально-пізнавальної компетентності студента у контексті неперервної педагогічної освіти Швеції.

Література

1. Про схвалення Концепції Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків" на період до 2015

- року./ Розпорядження КМУ № 1722-р від 27.08.10 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/8835.
2. Expectations of Excellence Curriculum Standards for Social Studies. Draft Revision, 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.socialstudies.org/system/files/StandardsDraft10_08.pdf.
3. Expectations of Excellence Curriculum Standards for Social Studies. Draft Revision, 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.socialstudies.org/system/files/StandardsDraft10_08.pdf.
4. ICT across the curriculum: A management guide [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://publications.teachernet.gov.uk/eOrderingDownload/DfES%200172%202004.pdf>.
5. ICT@Europe.edu: Information and Communication Technology in European Education Systems - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/info_comm_eu_sys-oth-enl-t05.pdf
6. Гендина Н.И., Колкова Н.И., Скипор И.Л. Информационная культура личности: диагностика, технология формирования: Учебно-методическое пособие. Ч.1. – Кемерово: КемГАКИ, 1999. – 146 с.

Кирильчук О.Б.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Аспект риторичної культури: особистість ритора в мовній свідомості І.Франка

У час гармонійного розвитку суспільства особливо широкої актуальності здобувають дослідження науковцями рівня мовної компетенції видатних людей. Саме такі дослідження мають велике пізнавальне та виховне значення, оскільки молоде покоління повинно вдосконалювати своє мовлення, вчитися на найкращих його зразках. Такою особистістю є Іван Франко, якого справедливо вважають феноменом української культури, взірцем культури риторичної.

Сьогодні молоде покоління немає належного вишколу повсякденної комунікативної діяльності, молодим людям, на жаль, бракує риторичної культури.

Багатогранність, енциклопедичність, талановитість, унікальність Івана Франка виявляється у специфіці його мовлення, його діяльності як оратора, промовця, адресата та адресанта в повсякденній комунікації, творця і слухача усного мовлення, що вмотивовано високим рівнем його культури.

Риторична культура в сучасному інтерпретуванні привертає особливу увагу вчених, проте однозначного концепту розуміння цього поняття сьогодні не існує. В першу чергу, більшість учених притримуються думки, що риторика – це теорія і практика майстерності мовлення, з урахуванням його впливової, переконувальної сили, його доцільності, ефективності в досягненні мети спілкування. Саме так вважав І. Франко, про що переконливо писала Т. Панько: “... прилюдні виступи вимагають знання психології сприйняття, розуміння